

POSLOVI *INGRE* U PAKISTANU

Petar Jagodić, dipl. iur., voditelj projekata

Islamska Republika Pakistan nalazi se u južnoj Aziji, a omeđena je Afganistanom i Iranom na zapadu, politički nestabilnim Kašmirom na sjeveru, Indijom na istoku te Arapskim morem na jugu.

U prometnom smislu vrlo su značajni pomorski i zrakoplovni promet, a Karachi je sve donedavno bio jedna od najvećih zračnih luka u Aziji. Cestovna je mreža relativno vrlo slabo razvijena.

Geopolitički položaj Pakistana, s izravnim izlaskom na toplo more, neposredno je utjecao na veliko zanimanje velikih svjetskih sila da politički i gospodarski utječu na razvoj Pakistana. Dakako da su najrazvijenije zemlje htjele imati ključnu ulogu u njegovu razvoju. Tako je uglavnom američki kapital, usmjeren kroz Svjetsku banku za obnovu i razvoj, imao najznačajniju ulogu u nagloj industrijalizaciji i elektrifikaciji zemlje, posebno u razdoblju od 1960. do 1980. godine.

Koncem šezdesetih godina dvadesetog stoljeća sve su vodeće svjetske investicijske tvrtke, na temelju vlastitih komercijalnih zajmova ili znatno više na natječajima za velike industrijske i energetske projekte s povoljnim zajmovima Svjetske banke za obnovu i razvoj, otvarale svoja predstavništva u

Brana *Tarbella* u Pakistanu

Od gotovo 150 milijuna stanovnika najveći dio čine muslimani, dok su hindusi i kršćani neznatna manjina. Brojnost muslimana na zapadu naročito se očitovala nakon 1947. kada je došlo do velike seobe i podjele Pakistana na njegov zapadni i istočni dio. Istočni je dio Pakistana samostalna država –današnji Bangladeš). Ta je povijesna seoba naroda bila popraćena krvavim međusobnim sukobima između muslimana i hindusa, u kojima je bilo više milijuna mrtvih.

Glavna je značajka gospodarstva uglavnom poljodjelstvo (riža, pšenica, šećerna trska, juta, pamuk, uljarice, duhan...), a industrija je znatno slabije razvijena. Riječ je ponajprije o tekstilnoj industriji, industriji obuće, proizvodnji elektromaterijala i cementa. Osim cementara (od kojih neke vrlo suvremene), donekle je još razvijena industrija stakla, šećera, papira i sapuna.

Čelični zatvarači za branu *Tarbella*

Karachiju i Islamabadu. Tako su ostvareni izravni i neprekidni odnosi s glavnim investitorom u Pakistanu, tvrtkom u državnom vlasništvu WAPDA (*Water and Power Development Authority*) koja se bavila ulaganjima u energetske projekte. U to je vrijeme i *Ingra* otvorila svoje predstavništvo, najprije u Karachiju, a nakon što je novi glavni grad države postao Islamabad, te tamo prešla državna administracija i sva diplomatska predstavništva, i u tom gradu na sjeveru Pakistana.

Ingra se natjecala na nekoliko licitacija Svjetske banke i dobila dva udjela u poslovima (lota) srednjih i velikih

transformatora s pripadajućim rasklopnim postrojenjima. U prvom je poslu *Ingra* dobila 26 komada transformatora (*Rade Končar*) snage 10/13 MV, 132/11,5 KV te 9 transformatora snage 10/13 MV, 66/11,5 KV s odgovarajućim rasklopnim postrojenjima. Potom je na temelju svojih dobrih referencija, a *Ingra* je imala ugovorenu montažu i puštanje u rad svih postrojenja, u svjetskoj je konkurenciji dobila novi posao za isporuku 15 transformatora snage 10/13 MV, 132/11,5 KV kao i dalekovod 132 KV, što je proizveo i montirao *Dalekovod* iz Zagreba. Uz nekoliko manjih poslova *Ingra* je preko svojih članica sudjelovala i u izgradnji velike hidrocentrale *Tarbela*

na rijeci Ind na sjeveru zemlje. Bila je uključena i s hidrotehničkim zatvaračima, koji su bili upotpunjeni s pripadajućom elektromotornom opremom, te dijelom montaže i nadzora svih generatora. Treba istaknuti da je na HE *Tarbela* izgrađena najveća zemljana brana na svijetu, a da je na njoj sve istražne, hidrotehničke i slične radove izvodila *Geotehnika* iz Zagreba.

Povećana politička napetost u regiji vrlo je brzo potaknula povlačenje Svjetske banke iz Pakistana, a potom i niza svjetskih tvrtki s tog tržišta. Tako je i *Ingra* 1981. zatvorila svoj ured u Islamabadu, a nedugo potom zatvorena je i ambasada ondašnje Jugoslavije.